

רבי אבון אמר: רבי שמי בעי: מפני שעשיתן כאדם אחד אצל מעשר בהמה, את פוטרו מן הקולבון?! (אמר ליה לא) [אלא] שנייה היא, שהוא נותן סלע אחת שלימה. מעתה, אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו – חייבין במעשר בהמה ופטורין מן הקולבון! ותנינן: חייבין בקולבון ופטורין ממעשר בהמה!
 רבי בא בשם אבא בר רב הונא: היא שני^ו אחין שירשו את אביהן, היא שני אגיסין שירשו את חמיהן.

ב,יז

 אור לישורים

מחשיב אותם כך, והם פטורים מן הקולבון?! והרי היה לנו לומר, שלעניין קולבון אין האחים נחשבים כאדם אחד אלא כשותפים, ויהיו חייבים בקולבון! ויש לתרץ: (אמר ליה לא) [אלא] (תוקן על פי "שרידי הירושלמי") שנייה היא – שונה היא (שונה הוא הדבר, עניין קולבון שונה מעניין מעשר בהמה), שהוא נותן סלע אחת שלימה – אין הם פטורים מן הקולבון משום שהם נחשבים כאדם אחד כמו לעניין מעשר בהמה, אלא הם פטורים מן הקולבון משום שאח אחד נותן מטבע של סלע אחת, שהיא שני שקלים של זמן המשנה, מחציתה בשבילו ומחציתה בשביל אחיו (בירושלמי לעיל אמרו, שהנותן להקדש מטבע של סלע, מחציתה בשבילו ומחציתה בשביל חברו, פטור לרבי מאיר מן הקולבון בעמלה בעד פריטת הסלע לשני שקלים, שהרי אין כאן פריטה, ואינו חייב אלא שני קולבונות מן התורה, אחד בעד השקל שהוא נותן בשביל חברו. ואף כאן הכוונה שהאחים פטורים מן הקולבון בעד הפריטה, אבל הם חייבים קולבונות מן התורה. הירושלמי שנקט "סלע אחת" דיבר במקרה של שני אחים, והוא הדין במקרה של מספר אחר של אחים והוא נותן מטבע בערך של שקלים כמספר האחים). ויש להקשות: מעתה (אם כן) – מאחר שכשלא חילקו, הם פטורים מן הקולבון משום כך, אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו – חייבין במעשר בהמה (נראה ששלוש מילים אלו יתרות, כיוון שהשאלה אינה אלא לעניין קולבון, או שיש להגיה: 'פטורין ממעשר בהמה') ופטורין מן הקולבון – אף כשחילקו וחזרו והשתתפו, יהיו פטורים מן הקולבון משום כך! ותנינן: – (הרי) שנינו (משנה בכורות ט, ג): חלקו וחזרו ונשתתפו – חייבין בקולבון ופטורין ממעשר בהמה! – אין משיבים על קושיה זו.

רבי בא (רבי אבא, אמורא בדור השלישי) אמר בשם אבא בר רב הונא (רבה בר רב הונא, אמורא בבלי בדור השני והשלישי): היא שני אחין שירשו את אביהן, היא שני אגיסין שירשו את חמיהן – שני אחים שירשו את אביהם שמת ושני גיסים (בעלי שתי אחיות) שירשו את

חילקו אותם, הם נחשבים כאילו עדיין הם ברשות אביהם, אבל אם היתה הבהמה רוב – במקרה שהיו הבהמות רוב הנכסים, – הן הן עיקר נכסיו – אף לעניין הקולבון הולכים אחר הבהמות שהן הרוב, וכאילו חילקו גם את הכספים וחזרו והשתתפו בהם, והם חייבים בקולבון, שדינם כשותפים בכספים.

בבבלי בכורות נו,ב אמרו: אמר רבי ירמיה: פעמים שחייבים (האחים השותפים שחלקו וחזרו ונשתתפו) בזה ובזה (בקולבון ובמעשר בהמה), ופעמים שפטורים מזה ומזה, פעמים שחייבים בקולבון ופטורים ממעשר בהמה, ופעמים שחייבים במעשר בהמה ופטורים מן הקולבון. חייבים בזה ובזה – שחלקו בכספים (וחזרו ונשתתפו בהם) ולא חלקו בבהמה (אלא נשארה בתפיסת הבית (רכוש הבית, היינו נכסי הירושה), ולכן היא חייבת במעשר); פטורים מזה ומזה – שחלקו בבהמה (וחזרו ונשתתפו) ולא חלקו בכספים (והשקלים שניתנו עבורם ניתנו מתפיסת הבית); חייבים בקולבון ופטורים ממעשר בהמה – שחלקו בזה ובזה (וחזרו ונשתתפו); חייבים במעשר בהמה ופטורים מן הקולבון – שלא חלקו בזה ובזה.

בבבלי נאמרו דברי רבי ירמיה בדרך אמירה רגילה, ובירושלמי נאמרו דבריו בדרך שאלה.

ומקשים: רבי אבון (מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור החמישי) אמר: רבי שמי (אמורא ארץ ישראל בדור הרביעי והחמישי) בעי – שואל (מקשה על ההלכה כשלא חילקו האחים את נכסי הירושה, שנחשבים הנכסים כאילו עדיין הם ברשות אביהם, והם חייבים במעשר בהמה ופטורים מן הקולבון): וכי מפני שעשיתן כאדם אחד (הסופר במסירה שלפנינו כתב: 'כאחד אדם', ומגיה מחק 'כי ו'אדם' והוסיף 'כאדם' לפני 'אחד'. ואפשר שכבר הסופר הגיה את סדר המילים על ידי ניקוד מעליהן. 'כאדם אחד' כן הוא בכתב יד שקלים ובדפוס ונציה הבבלי. וב"שרידי הירושלמי": 'כאדם') אצל מעשר בהמה, את (אתה) פוטרו (צריך לומר: 'פוטורין') מן הקולבון?! – וכי משום שלעניין מעשר בהמה אתה מחשיב את האחים כאדם אחד ולא כשותפים, גם לעניין קולבון אתה